

Modulul 7. CADRU LEGAL ȘI CONTROLUL DE STAT

(16 ore academice)

1. Drepturile și obligațiile antreprenorului în raport cu instituțiile de control de stat
2. Protecția concurenței și a consumatorului
3. Restructurarea activității pentru întreprinderile aflate în dificultate
4. Insolvabilitatea, Medierea și Arbitrajul în afaceri

Controlul fiscal constă în verificarea modului în care întreprinderea Dvs. respectă legislația fiscală într-o anumită perioadă sau în câteva perioade fiscale. Controlul fiscal nu trebuie confundat cu vizita fiscală, care este o măsură de promovare a conformării voluntare a contribuabilului la respectarea legislației. Respectiv, în cadrul acesteia nu se calculează obligații fiscale și nu se aplică sancțiuni. Astfel, controlului fiscal poate fi supus doar contribuabilul, adică persoana care, conform legislației fiscale, este obligată să calculeze și/sau să achite la buget orice impozite și taxe, penalitățile și amenzile respective, precum și persoana care, conform legislației fiscale, este obligată să rețină sau să perceapă de la altă persoană și să achite la buget plățile indicate (de exemplu, angajatorul care reține la sursă și achită impozitul pe venit al salariaților). Verificarea prin contrapunere, însă, poate fi efectuată atât la contribuabilul propriu-zis, cât și la persoanele cu care acesta a avut relații de afaceri. Totodată, în cadrul controlului fiscal, organul de control poate solicita de la alte persoane (de exemplu, de la contractanți) orice informații și documente privind relațiile lor cu contribuabilul respectiv.

Tipurile de controale Controlul fiscal poate fi exercitat sub două forme:

- control fiscal la oficiul organului fiscal (control fiscal cameral);
- control fiscal la fața locului.

Control fiscal la oficiul organului fiscal (control fiscal cameral)

Controlul fiscal cameral constă în verificarea corectitudinii întocmirii dărilor de seamă fiscale, a altor documente prezentate de contribuabil, care servesc drept temei pentru calcularea și achitarea impozitelor și taxelor, a altor documente de care dispune organul fiscal sau alt organ cu atribuții de administrare fiscală (în continuare – ”**organ de control**”), precum și în verificarea altor circumstanțe ce țin de respectarea legislației fiscale. Atunci când relevă erori și/sau contradicții între indicii dărilor de seamă și documentelor prezentate, organul de control este obligat să comunice despre aceasta contribuabilului, cerându-i să modifice documentele respective în termenul stabilit. Organul de control efectuează controlul fiscal fără adoptarea unei decizii scrise asupra obiectivului vizat. În cazul în care depistarea încălcării fiscale este posibilă în cadrul controlului fiscal cameral, nefiind necesar controlul la fața locului, organul de control poate întocmi actul de control fiscal.

Controlul fiscal la fața locului Controlul fiscal la fața locului are drept scop verificarea respectării legislației fiscale de contribuabil sau de o altă persoană supusă controlului, care se efectuează de către organul de control la locurile aflării acestora. Controlul fiscal la fața locului referitor la un contribuabil poate cuprinde atât unul, cât și mai multe tipuri de impozite și taxe. Controlul fiscal la fața locului poate fi efectuat numai în temeiul unei decizii scrise a conducerii organului de control.

La ce oră întreprinderea poate fi supusă controlului fiscal?

Controlul fiscal se efectuează în orele de program ale organului care exercită controlul fiscal și/sau cele ale întreprinderii Dvs.

Important: Este recomandabil să aveți aprobat programul de lucru înainte de începutul controlului. În cazul unităților comerciale, orarul de funcționare se afișează la intrarea în unitatea comercială, în conformitate cu prevederile art. 21 din Legea cu privire la comerțul interior. În cazul în care, potrivit legislației, nu aveți obligația să faceți public programul de lucru, explicați acest fapt controlorilor și conveniți asupra orelor de control, înăuntrul programului de lucru comunicat de Dvs.

Durata unui control fiscal

Durata unui control fiscal la fața locului nu trebuie să depășească **2 luni calendaristice**. În cazuri excepționale, conducerea organului de control poate să decidă prelungirea duratei controlului cu cel mult **3 luni calendaristice** sau să sisteze controlul. Perioada sistării controlului și prezentării documentelor nu se include în durata efectuării controlului, ultima fiind calculată din ziua începerii lui până la ziua semnării actului respectiv, inclusiv. Se disting următoarele metode și operațiuni de efectuare a controalelor fiscale:

Verificare faptică:

- se aplică în cazul controlului fiscal la fața locului;
- constă în observarea directă a obiectelor, proceselor și fenomenelor, în cercetarea și analiza activității contribuabilului;
- are scopul de a constata situații care nu sunt reflectate sau care nu rezultă din documente.

Verificare documentară:

- se aplică atât în cazul controlului fiscal la oficiul organului fiscal (control fiscal cameral), cât și în cazul controlului fiscal la fața locului;
- constă în confruntarea (compararea) dărilor de seamă fiscale, documentelor de evidență și altor informații prezentate de contribuabil cu documentele și cu informațiile referitoare la acesta de care dispune organul de control.

Verificare totală:

- se aplică în cazul controlului fiscal la fața locului asupra **tuturor** actelor și operațiunilor de determinare a obiectelor impozabile și de stingere a obligațiilor fiscale în perioada de după ultimul control fiscal;
- este în același timp o verificare documentară și o verificare faptică a modului în care contribuabilul execută obligația fiscală.

Verificare parțială:

- se aplică atât în cazul controlului fiscal la oficiul organului fiscal (control fiscal cameral), cât și în cazul controlului fiscal la fața locului;
- constă în controlul asupra stingerii **unor anumite tipuri** de obligații fiscale, asupra executării unor alte obligații prevăzute de legislația fiscală dintr-o anumită perioadă, verificându-se, în tot sau în parte, documentele sau activitatea contribuabilului.

Verificare tematică:

- se aplică atât în cazul controlului fiscal la oficiul organului fiscal (control fiscal cameral), cât și în cazul controlului fiscal la fața locului;
- constă în controlul asupra stingerii **unui anumit tip** de obligație fiscală sau asupra executării unei alte obligații prevăzute de legislația fiscală, verificându-se documentele sau activitatea contribuabilului.

Verificare operativă:

- se aplică în cazul controlului fiscal la fața locului, observându-se procesele economice și financiare, actele și operațiunile aferente, pentru a constata autenticitatea lor, pentru a depista și a preveni încălcările fiscale;
- se face **inopinat**, prin verificare faptică și/sau verificare documentară;
- dacă se constată vreo încălcare fiscală, iar verificarea circumstanțelor necesită mai mult timp, materialele se transmit subdiviziunilor respective ale organului de control pentru efectuarea unui control fiscal prin alte metode tehnice.

Verificare prin contrapunere:

- se aplică atât în cazul controlului fiscal la oficiul organului fiscal (control fiscal cameral), cât și în cazul controlului fiscal la fața locului;
- constă în controlul **concomitent** al întreprinderii Dvs. și al persoanelor cu care aceasta are sau a avut relații de afaceri, pentru a se constata autenticitatea acestor relații și a operațiunilor efectuate.

Cumpărătura de control:

- constă în crearea **artificială** de către funcționarul fiscal a situației de procurare a bunurilor materiale, de efectuare a comenzii de executare a lucrărilor sau de prestare a serviciilor fără scopul de a le achiziționa (consuma) sau de a le comercializa;

- reprezentantul întreprinderii Dvs. (vânzătorul, casierul etc.) va fi informat despre aplicarea cumpărăturii de control **după** efectuarea acesteia.

În calitate de probe ale comiterii încălcării în timpul efectuării cumpărăturii de control pot servi înregistrările audio, foto, video, precum și dispozitivele de înregistrare. **Studiu de caz.** IFS Chișinău a efectuat un control fiscal prin metoda verificării parțiale la Hip SRL (antreprenor) privind tranzacțiile economice cu Con SRL (subantreprenor, executor al unor lucrări de construcție), în urma căruia a constatat trecerea în cont (neîntemeiată, în opinia controlorului) a TVA de către Hip SRL. Prin Decizia asupra cazului de încălcare fiscală din 27.03.2013, IFS a calculat TVA spre achitate în buget și penalități și a aplicat amenda fiscală, invocând faptul că în cadrul controlului fiscal s-a stabilit că subantreprenorul Con SRL nu dispune de angajați pentru executarea unor lucrări de construcție și, deci, nu putea executa lucrările facturate antreprenorului. Fiindu-i blocate conturile, Hip SRL a achitat sumele indicate în Decizia de sancționare, după care a contestat Decizia la organul fiscal emitent, iar după respingerea contestației, în instanța de judecată. Hip SRL a probat pretențiile sale cu documente ce confirmă efectuarea lucrărilor de către subantreprenor, și anume procesele-verbale de recepție a lucrărilor. Prima instanță a dat câștig de cauză reclamantului și a dispus anularea Deciziei de sancționare și încasarea de la IFS Chișinău în beneficiul Hip SRL a sumelor achitate, inclusiv TVA, penalitatea și amenda fiscală. Curtea de apel a anulat hotărârea, însă CSJ a admis recursul și a menținut hotărârea primei instanțe.

Concluzie: Instanța nu a reținut argumentele IFS și a dat câștig de cauză contribuabilului, în baza probelor pertinente și admisibile prezentate de acesta. Seria de articole privind controalele va continua cu sfaturi despre ce trebuie să faceți în cazul în care v-ați trezit cu inspectorii la ușă.

1. Primirea și examinarea cererii introductive;
2. Desfășurarea propriu-zisă a procedurii de insolvență.

Procesul de insolvență se întinde doar în temeiul unei cereri de intentare a procesului de insolvență (în continuare – cerere introductivă).

Conform art.12 din Legea insolvenței, dreptul de a depune cerere introductivă îl au:

- debitorul (orice persoană, indicată la art.1 alin. (2) al Legii insolvenței), care are datorii la plata creanțelor scadente, inclusiv a creanțelor fiscale, împotriva căreia a fost depusă în instanță de judecată o cerere de intentare a unui proces de insolvență) și
- creditorii (persoană fizică sau persoană juridică deținător al unui drept de creanță asupra patrimoniului debitorului, care poate face dovada creanței sale față de acest patrimoniu). Prin excepție, se permite ca cererea introductivă să o depună și alte organe, cum ar fi Comisia Națională a Pieței Financiare etc.

1. Primirea și examinarea cererii introductive

Procedura de insolabilitate se divizează în două etape:

1. Primirea și examinarea cererii introductive;
2. Desfășurarea propriu-zisă a procedurii de insolabilitate.

O asemenea divizare rezultă din esența actelor de procedură care se desfășoară pe parcursul întregii proceduri. Dacă în cazul primei faze totul este îndreptat spre verificarea existenței sau inexistenței temeiurilor de insolabilitate, cea de-a doua etapă este îndreptată spre scopul întregii proceduri – satisfacerea creanțelor creditorilor.

Așadar, până la intentarea procedurii propriu-zise de insolabilitate, există o etapă specifică reglementată de art.9-33 din Legea insolabilității, care constă în primirea și examinarea cererii introductive. Este o etapă specifică în cadrul procedurii de insolabilitate deoarece: a) este o etapă premergătoare intentării procedurii de insolabilitate menită a verifica existența temeiurilor de insolabilitate invocate; b) în cadrul ei se examinează circumstanțe de fapt și se administrează probe pentru constatarea incapacității de plată sau a supraîndatorării debitorului; c) este o etapă tranzitorie în cadrul căreia se dispun măsuri asiguratorii pentru conservarea și păstrarea la maximum a masei debitoare în eventualitatea pornirii unei proceduri de insolabilitate.

Ca rezultat al depunerii cererii introductive, instanța de judecată mai întâi dispune prin încheiere primirea spre examinare a acesteia (art.21 din Legea insolabilității), ceea ce nu înseamnă încă intentarea procedurii de insolabilitate. Deși formal prin primirea spre examinare a cererii introductive se pune începutul raporturilor de procedură civilă, aceasta nu presupune intentarea procedurii de insolabilitate propriu-zise. Și doar după verificarea existenței sau inexistenței temeiurilor de insolabilitate instanța dispune intentarea procedurii de insolabilitate în privința debitorului.

Primind cererea introductivă, instanța judecătorească verifică îndeplinirea condițiilor de formă și de fond pentru înaintarea cererii introductive (art.166, 167 din Codul de procedură civilă și art.16, 17, 20, 236 alin.(1), 241 alin.(1), 245 alin.(1) din Legea insolabilității). Dacă cererea introductivă corespunde cerințelor, instanța de judecată o primește spre examinare, pronunțându-se printr-o

încheiere în maximum 3 zile de la data depunerii cererii (art.21 alin.(2) din Legea insolvenței). Dacă cererea introductivă nu corespunde cerințelor, instanța de judecată poate să restituie cererea fără examinare (art.22 din Legea insolvenței) sau să refuze în primirea cererii introductive (art.169 din Codul de procedură civilă).

Prin încheierea de primire spre examinare a cererii introductive, instanța de judecată instituie perioada de observație și numește administratorul provizoriu. Perioada de observație presupune o perioadă de supraveghere a activității debitorului instituită din oficiu de instanța de judecată în cadrul căreia debitorul își continuă în mod firesc activitatea economică sub conducerea administratorului provizoriu. Perioada de observație poate dura până la 60 de zile, cu posibilitatea prelungirii încă pentru 15 zile. Ca rezultat, aceasta este perioada maximă în care se poate întinde etapa de examinare a cererii introductive.

Un moment important la etapa primirii și examinării cererii introductive constă în numirea administratorului provizoriu, dar și aplicarea altor măsuri de asigurare. Aplicarea acestora nu constituie un drept, ci o obligație a instanței de judecată. Instanța de judecată din oficiu va aplica măsurile de asigurare prevăzute la art.24 din Legea insolvenței: a) numește un administrator provizoriu și obligă debitorul ca în perioada de observație deciziile privind gestionarea patrimoniului să fie luate doar cu acordul prealabil al administratorului provizoriu; b) la cererea motivată a creditorilor sau administratorului provizoriu ori din oficiu, dispune înlăturarea debitorului de la gestionarea patrimoniului; c) pune sub sechestru bunurile debitorului și corespondența lui comercială; d) suspendă urmărirea individuală ale creditorilor și executările silită asupra bunurilor debitorului, precum și curgerea prescripției dreptului de a cere executarea silită a creanțelor acestora contra debitorului; e) pune sub interdicție înstrăinarea de către debitor a bunurilor sale ori decide ca acestea să poată fi înstrăinate doar cu învoirea expresă a administratorului provizoriu.

Până la adoptarea de către instanță a hotărârii de intentare a procesului de insolvență, deponentul își poate retrage cererea introductivă. Renunțarea la cererea introductivă nu privează persoanele care s-au alăturat acestei cereri de dreptul de a solicita examinarea pricinii în fond (art.31 alin.(1) din Legea insolvenței).

Intentarea procedurii de insolvență

Intentarea procedurii de insolvență presupune inițierea acestuia la cererea debitorului sau a

creditorului în instanța competentă, în scopul satisfacerii creanțelor creditorului sau creditorilor debitorului, asigurării protejării circuitului civil și stabilității acestuia.

Temeiul general de intentare a unui proces de insolvabilitate constă în incapacitatea de plată a debitorului. Incapacitatea de plată reprezintă acea situație financiară a debitorului, caracterizată prin incapacitatea lui de a își executa obligațiile pecuniare scadente, inclusiv obligațiile fiscale. Incapacitatea de plată este, de regulă, prezumată în cazul în care debitorul a încetat să efectueze plăți.

Temeiul special de intentare a unui proces de insolvabilitate constă în supra îndatorarea debitorului în cazul în care acesta este persoană juridică responsabilă de creanțele creditorilor în limitele patrimoniului său. În acest caz, la baza evaluării patrimoniului debitorului trebuie pusă continuarea activității lui dacă acest fapt este posibil.

Supra îndatorarea este acea situație financiară a debitorului, a cărei răspundere este limitată prin lege la valoarea patrimoniului său, unde valoarea bunurilor nu mai acoperă obligațiile existente ale acestuia. Potrivit art.10 din Legea insolvabilității, supra îndatorarea ca temei de insolvabilitate poate fi invocată doar în privința persoanelor juridice.

La determinarea temeiurilor de intentare a procedurii de insolvabilitate, se iau în calcul (art.11 alin.2 din Legea insolvabilității):

1. Mărimea obligațiilor pecuniare, inclusiv suma restanței la livrarea bunurilor, la prestarea serviciilor și la îndeplinirea lucrărilor care urmează a fi plătite de către debitor;
2. Mărimea datoriilor la credite, la împrumut, plus dobânda care urmează a fi achitată de către debitor;
3. Mărimea prejudiciilor care urmează a fi recuperate de la debitor;
4. Mărimea obligațiilor la bugetul public național prevăzute de lege.

2. Desfășurarea propriu-zisă a procedurii de insolvabilitate

În baza aprecierii temeiurilor de insolvabilitate și a faptelor constatate în cadrul examinării cererii introductive, instanța hotărăște asupra intentării procedurii de insolvabilitate sau asupra respingerii acesteia. Importanța adoptării hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate este una

categorică pentru întregul proces, fiind cauza și momentul de început al tuturor acțiunilor legate de desfășurarea propriu-zisă a procedurii de insolvență.

Prin hotărârea de intentare a procedurii de insolvență, instanța de insolvență va institui un comitet al creditorilor și va împuternici administratorul insolvenței să preia în posesiune și administrare, inclusiv prin executare silită, bunurile ce aparțin masei debitoare. În hotărârea de intentare a procedurii de insolvență se indică: a) denumirea/numele și prenumele, sediul/adresa, codul fiscal, domeniul de activitate al debitorului; b) numele, prenumele, adresa administratorului insolvenței; c) locul, data și ora ședinței de validare a mărimii creanțelor (ședința de validare) și, după caz, locul, data și ora adunării creditorilor de audiere a raportului administratorului insolvenței (adunarea de raportare); d) ora intentării procesului de insolvență.

Dispozitivul hotărârii de intentare a procedurii de insolvență se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Totodată, administratorul insolvenței expediază o notificare despre intentarea procedurii de insolvență către toți creditorii cunoscuți pentru ca aceștia să înainteze creanțele față de debitorul insolvent (art.35 alin.(4) din Legea insolvenței).

În afară de notificarea creditorilor, administratorul insolvenței mai este obligat să expedieze hotărârea de intentare a procedurii de insolvență debitorului, Camerei Înregistrării de Stat, inspectoratului fiscal de stat teritorial, băncilor în care debitorul are conturi și, după caz, registrelor în care se înregistrează gajul, organului cadastral teritorial, Comisiei Naționale a Pieței Financiare, registrelor de stat ale transporturilor, altor instituții și autorități relevante.

Efectele intentării procedurii de insolvență

Efectele intentării procesului de insolvență sunt reglementate de art.74-114 din Legea insolvenței.

Conform art.74 din Legea insolvenței, efectele generale din momentul intentării procedurii de insolvență sunt:

- înlăturarea de iure a debitorului de la administrare. În comparație cu perioada de până la intentare, când înlăturarea debitorului de la administrarea întreprinderii poartă caracterul

unei măsuri de asigurare, după intentarea procedurii de insolvabilitate, dreptul debitorului insolvabil de a administra întreprinderea și a dispune de bunurile sale încetează de drept. Mai mult, în calitate de sancțiune legea prevede că orice act de dispoziție al debitorului asupra unui bun din masa debitoare efectuat după intentarea procedurii de insolvabilitate este nul (art.74 alin.(2) din Legea insolvabilității);

- activitatea organelor de conducere ale debitorului se suspendă;
- achitățile cu debitorul se fac numai prin contul bancar de acumulare, gestionat de administratorul insolvabilității/lichidator;
- orice garanție de executare a obligațiilor se acordă numai de către administratorul insolvabilității/lichidator, cu autorizarea adunării sau a comitetului creditorilor;
- sechestrarea patrimoniului debitorului, alte măsuri de asigurare sau de limitare a debitorului, administratorului insolvabilității/lichidatorului în dreptul de administrare și de valorificare a masei debitoare aplicate de alte instanțe de judecată sau de organele abilitate în acest sens se anulează de drept și se aplică în exclusivitate numai de către instanța de judecată care a intentat procedura de insolvabilitate;
- asociații (acționari, membri) debitorului nu au dreptul la separarea cotei de participație din masa debitoare în legătură cu ieșirea sau cu excluderea debitorului din lista asociaților (acționarilor, membrilor) sau la partajarea averii lui;
- răscumpărarea sau procurarea de către debitor a acțiunilor plasate, sau achitarea contravalorii părții de participație este interzisă;
- achitarea dividendelor, efectuarea altor plăți legate de valorificarea hârtiilor de valoare, achitarea veniturilor pe cotele de participație, distribuirea profitului între asociații (membrii) debitorului sânt interzise.

Intentarea procesului de insolvabilitate are ca efect și suspendarea proceselor civile în care debitorul își are calitatea fie de reclamant, fie de pârât. Conform art.84 alin.(1) din Legea insolvabilității, după intentarea procedurii de insolvabilitate, instanța poate obliga debitorul sau reprezentantul organelor lui de conducere să nu părăsească teritoriul Republicii Moldova fără permisiunea sa expresă în cazul în care există dovezi că acesta ar putea să se ascundă ori să se eschiveze de la participare la proces.

Ședința de validare a creanțelor

Ședința de judecată în care se validează creanțele înaintate de creditori față de patrimoniul

debitorului se numește ședință de validare. Convocarea creditorilor în ședința de validare se face prin hotărârea de intentare a procedurii de insolabilitate.

Desfășurarea ședinței de validare reprezintă un pilon fundamental pentru derularea în continuare a procedurii de insolabilitate. Scopul ședinței de validare este confirmarea creanțelor creditorilor.

O persoană poate fi recunoscută în calitate de creditor numai în cadrul ședinței de validare a creanțelor. Până în acel moment, orice persoană care pretinde a avea creanțe față de bunurile debitorului se consideră că nu are încă statut de creditor, respectiv nu poate fi parte și nici participant la procesul de insolabilitate.

Ședința de validare își desfășoară lucrările sub conducerea instanței de judecată (art.55 alin.(8) din Legea insolabilității), iar secretariatul este pus pe seama administratorului insolabilității (art.55, alin.(1) din Legea insolabilității). Administratorul insolabilității întocmește și înregistrează în instanța de judecată tabelul definitiv al creanțelor care va conține: lista creanțelor, temeiul, valoarea și rangul lor, numele creditorilor, suma solicitată de creditor și cea acceptată de administrator după verificare. Aprobarea tabelului definitiv al creanțelor se face în cadrul ședinței de validare (art.110 din Legea insolabilității).

Adunarea de raportare

Prima adunare a creditorilor se numește adunarea de raportare și se convoacă după ședința de validare a creanțelor de către instanța de judecată. Adunarea este prezidată de administratorul insolabilității și în cadrul acesteia creditorii decid cum să desfășoare mai departe procesul de insolabilitate.

Lucrările adunării de raportare sunt concentrate în jurul unui singur act, raportul administratorului insolabilității privind situația economică a debitorului. Ținând cont de propunerile administratorului și de părerile exprimate pe parcurs, adunarea creditorilor urmează să decidă:

- trecerea la procedura de restructurare sau
- trecerea la procedura de faliment.

În dependență de hotărârea adunării creditorilor, instanța de judecată urmează să confirme, printr-o încheiere, trecerea la procedura de restructurare (art.114 alin.(7) din Legea insolvenței sau trecerea la procedura de faliment (art.114 alin.(9) din Legea insolvenței).

Instanța de insolvență decide prin încheiere intrarea imediată în faliment, dar nu mai târziu de 5 zile lucrătoare, în următoarele cazuri:

- debitorul nu și-a declarat intenția de a se restructura sau este decăzut din dreptul de a propune un plan al procedurii de restructurare, iar creditorii nu cer restructurarea lui;
- niciunul dintre participanții la procedură nu a propus un plan al procedurii de restructurare, în condițiile și termenele stabilite de prezenta lege, sau niciunul dintre planurile propuse nu a fost acceptat și confirmat;
- debitorul și-a declarat intenția de a se restructura, dar nu a propus în termen un plan de restructurare ori planul lui nu a fost acceptat și confirmat;
- obligațiile de plată și celelalte sarcini asumate nu sânt îndeplinite în condițiile stipulate în planul confirmat sau activitatea debitorului desfășurată pe parcursul restructurării aduce pierderi masei debitoare;
- adunarea creditorilor a aprobat raportul administratorului insolvenței în care se propune intrarea debitorului în faliment.

Instanța de insolvență va pronunța, prin încheierea de intrare în faliment, dizolvarea societății debitoare și va dispune:

- desemnarea unui lichidator, stabilirea atribuțiilor acestuia;
- valorificarea și lichidarea masei debitoare.

Încheierea de intentare a procedurii falimentului se publică în modul prevăzut la art.7 al Legii insolvenței.

În cazul în care față de debitor nu s-a aplicat procedura de restructurare, iar în cadrul procedurii falimentului s-au constatat circumstanțe esențiale, bazate în special pe date din analiza financiară

potrivit cărora solvabilitatea debitorului poate fi restabilită, lichidatorul poate să convoace, din oficiu sau la cererea creditorilor sau a reprezentantului debitorului, adunarea creditorilor, în termen de o lună din momentul apariției acestor circumstanțe, pentru a se examina încetarea procedurii falimentului și trecerea debitorului la procedura de restructurare.

Hotărârea adunării creditorilor privitor la încetarea procedurii falimentului și la trecerea debitorului la procedura de restructurare se adoptă cu votul majorității simple a creditorilor cu drept de vot prezenți la ședință, cu condiția să dețină cel puțin 50% din valoarea totală a creanțelor cu drept de vot validate pe care le reprezintă și care nu au fost stinse la data convocării adunării. Odată cu confirmarea hotărârii adunării creditorilor, instanța de insolvabilitate decide încetarea procedurii falimentului și intenționează procedura de restructurare a debitorului, care se va desfășura în modul și în termenele prevăzute la capitolul VI al Legii insolvabilității.

Restructurarea este o procedură de insolvabilitate ce se aplică debitorului în vederea achitării datoriilor lui, care prevede întocmirea, aprobarea, implementarea și respectarea unui plan al procedurii de restructurare, incluzând, împreună sau separat:

- restructurarea operațională și/sau financiară a debitorului;
- restructurarea corporativă prin modificarea structurii de capital social;
- restrângerea activității prin lichidarea unor bunuri din patrimoniul debitorului;
- orice alte acțiuni neinterzise de legislația în vigoare.

4.3 Procedura de mediere

Medierea reprezintă o modalitate de soluționare alternativă a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane, care are o pregătire specială în domeniu, numită mediator.

Procedura de mediere poate fi utilizată în diverse tipuri de litigii, precum:

- Litigii civile
- Litigii de familie
- Litigii privind protecția consumatorilor
- Litigii de muncă
- Litigii comerciale

Rolul mediatorului este de ajuta părțile să găsească o soluție convenabilă și durabilă pentru problema lor și să ajungă la un consens, care să satisfacă toate părțile. Mediatorul acționează imparțial și neutru. El nu poate să impună o soluție, aceasta trebuie să apară în procesul

negocierilor, însă este responsabil să dezvolte cele mai eficiente tehnici de comunicare, să faciliteze discuțiile și să construiască un acord între părți.

Medierea este o procedură voluntară, se desfășoară într-o totală confidențialitate și se bazează pe încrederea pe care părțile o acordă mediatorului.

Medierea se consideră una dintre cele mai eficiente soluții pentru rezolvarea conflictelor și contribuie la armonizarea vieții sociale.

Serviciile prestate de mediator, costul cărora depinde de valoare și complexitatea contractului, vor fi achitate de ambele părți.

Încheierea și punerea în aplicare a acordurilor de tranzacție în procesele de mediere

Acordul părților cu privire la soluționarea amiabilă a litigiului, la care se ajunge în procesele de mediere extrajudiciară, se exprimă prin încheierea unei tranzacții.

Acordul de tranzacție, care are valoarea unui înscris sub semnătură privată, trebuie să conțină condițiile de soluționare a litigiului. Mediatorul nu are putere de decizie asupra acestor condiții dar, la cererea părților, poate înainta propuneri privind opțiunile de soluționare a litigiului. Părțile sunt în drept să formuleze în scris condițiile legale de soluționare a litigiului.

După încheierea acordului acesta se expediază instanței de judecată, în scopul oficializării. Instanța judecătorească, în termen de trei zile, pronunță o încheiere ce va conține condițiile tranzacției, va confirma tranzacția și dispune încetarea procesului .

Încheierea are putere juridică de hotărâre judecătorească. Înainte de a confirma tranzacția, instanța judecătorească explică participanților la proces efectele acestui act de procedură.

Tranzacția între părți nu se admite dacă aceasta contravine legii ori încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, interesele societății sau ale statului.

Repartizarea cheltuielilor de judecată în cazul încheierii tranzacției se efectuează în conformitate cu prevederile art.97 alin.(4) și (5) din Codul de procedură civilă:

- dacă la încheierea tranzacției părțile au prevăzut modul de repartizare a cheltuielilor de judecată, inclusiv a sumei convenite avocatului pentru asistență juridică, instanța soluționează problema în conformitate cu înțelegerea părților.
- dacă la încheierea tranzacției părțile nu au prevăzut modul de repartizare a cheltuielilor de judecată, acestea se consideră compensate..

În cazul în care una sau ambele părți refuză soluționarea litigiului pe cale amiabilă, respectiv refuză încheierea tranzacției, litigiul se examinează și se soluționează în continuare de către același judecător sau, după caz, complet de judecată, care va pregăti cauza pentru dezbateri judiciare.

Acordurile de tranzacție la care s-a ajuns prin mediere vor fi expediate în instanțe de către Centrul de Mediere împreună cu raportul privind medierea, iar instanța va consemna pentru a încheia în mod oficial procesul de mediere.

În cazul în care medierea nu s-a soldat cu un acord de tranzacție, va fi elaborat un raport de mediere de către mediator care va lua act de acest fapt și îl va expedia Centrului de Mediere. Acesta la rândul său va informa instanța despre faptul că procesul de mediere a eșuat și că medierea s-a încheiat.

Condițiile tranzacției sunt confidențiale, iar fiecare persoană implicată în mediere are obligația să repecte acest principiu.

Nicio condiție a tranzacției convenite în cadrul Medierii nu va fi obligatorie decât dacă va fi stabilită în scris și cu semnătura fiecăreia dintre Părți sau a reprezentanților acestora.

Condițiile tranzacției urmează să fie respectate benevol timp de 20 de zile, dacă părțile nu decid altfel. Dacă condițiile tranzacției nu au fost respectate voluntar, acestea ar putea fi impuse în dependență de circumstanțele, în care a fost desfășurată medierea:

- în cazurile în care medierea a fost efectuată în afara procesului de judecată, acordul de tranzacție poate fi pus în aplicare de instanța de judecată sau dacă Părțile sunt entități juridice de către un notar;
- în cazurile în care medierea a fost efectuată în cadrul procesului de judecată, o Parte se poate adresa în judecată pentru confirmarea acordului de tranzacție;
- în cazurile în care medierea a fost realizată prin Arbitraj, o Parte se poate adresa în Arbitraj sau instanță pentru înregistrarea acordului de tranzacție.

Mediatorul se poate retrage din mediere la discreția sa și după consultări cu părțile, dacă decide că procedura medierii nu se va solda cu o tranzacție.

Ghidul de aplicare a medierii extrajudiciare pentru sistemul judecătoresc, aprobat de CSM în ședința din 13 noiembrie, stabilește modul de pregătire și desfășurare a procesului de mediere, specificând rolul mediatorului și fiecărei părți în acest proces.

Pregătirea

Potrivit Ghidului, persoanele implicate în mediere pot urma câteva etape pentru pregătirea medierii, ce implică redactarea unor declarații în care să fie prezentat subiectul disputei și care vor fi aduse în cadrul procesului.

O altă sarcină preliminară implică identificarea persoanelor care ar trebui să participe la mediere. În afara părților implicate, participanți autorizați se consideră avocații, contabilii, soțul/soția sau traducătorii. Părțile aflate în conflict se prezintă împreună la mediator. În cazul în care se prezintă

numai una dintre părți, mediatorul, la cererea acesteia, va adresa celeilalte părți invitația scrisă, în vederea acceptării medierii și încheierii contractului de mediere, stabilind un termen.

Sușinerile făcute pe parcursul medierii de către părțile aflate în conflict, precum și de către mediator au caracter confidențial față de terți și nu pot fi folosite ca probe în cadrul unei proceduri judiciare sau arbitrale, cu excepția cazului în care părțile convin altfel ori legea prevede contrariul. Mediatorul va atrage atenția persoanelor care participă la mediere asupra obligației de păstrare a confidențialității și le va putea solicita semnarea unui acord de confidențialitate.

Dacă pe parcursul medierii apare o situație de natură să afecteze scopul acesteia, neutralitatea sau imparțialitatea mediatorului, acesta este obligat să o aducă la cunoștință părților, care vor decide asupra menținerii sau denunțării contractului de mediere. Mediatorul are dreptul să se abțină și să închidă procedura de mediere. În această situație, mediatorul este obligat să restituie onorariul proporțional cu etapele de mediere neparcurse sau, după caz, să asigure continuarea procedurii de mediere, în condițiile stabilite în contractul de mediere.

În cazul în care conflictul supus medierii prezintă aspecte dificile sau controversate de natură juridică ori din orice alt domeniu specializat, mediatorul, cu acordul părților, poate să solicite punctul de vedere al unui specialist din domeniul respectiv. Atunci când solicită opinia unui specialist din afara biroului său, mediatorul va evidenția doar problemele controversate, fără a dezvălui identitatea părților.

Desfășurarea

Medierea se întemeiază pe cooperarea părților și utilizarea de către mediator a unor metode și tehnici specifice, bazate pe comunicare și negociere. Medierea litigiului are loc într-un termen care nu va depăși trei luni de la data încheierii contractului de mediere, dacă părțile nu au stabilit de comun acord alt termen. Până la expirarea termenului stabilit inițial, părțile pot solicita prelungirea acestuia. În cazul în care litigiul este deferit medierii în cadrul unui proces judiciar, termenul de mediere poate fi prelungit doar cu acordul instanței de judecată. Mediatorul este în drept să se informeze în privința fondului cauzei.

Regulile și durata procesului de mediere se decid de părți, cu asistența mediatorului. Dacă părțile nu au ajuns la o înțelegere privind regulile de desfășurare a procesului de mediere, mediatorul este în drept să desfășoare procesul de mediere în maniera pe care o consideră potrivită, fiind luate în

considerare circumstanțele litigiului, doleanțele părților și necesitatea desfășurării procedurii într-un termen rezonabil.

Părțile sunt în drept să renunțe la mediere în orice moment. Acestea participă la procesul de mediere personal sau prin reprezentant abilitat cu acest drept, dacă partea adversă acceptă desfășurarea medierii cu participarea reprezentantului.

În proces, părțile pot fi asistate de avocați, traducători și/sau interpreți, precum și de specialiști în domeniul respectiv. Cu consimțământul părților, la procesul de mediere pot participa și alte persoane. Pe durata desfășurării procesului de mediere, mediatorul se poate convoca în sesiuni comune cu ambele părți sau în sesiuni separate, cu fiecare parte.